
NEMECSEK

PROGRAM

AZ AUDITÁLÁS SZEMPONTJAI

**SEGÍTSÉG A SZERVEZET
DOKUMENTUMAINAK ÉS
GYAKORLATÁNAK
GYERMEKJOGI SZEMPONTÚ
ÁTTEKINTÉSÉHEZ**

TARTALOM

Az auditálás célja	4
1. Bemutatkozás	5
2. Felelősség - Kiket véd a szervezet	6
3. Felelősség - Mitől védi meg a gyerekeket a szervezet	7
4. Felelősség - Mikor és hol védi meg a gyerekeket a szervezet	8
5. Garanciák - Mik biztosítják a gyerekek védelmét	10
5.1. Megismerés - A szervezethez kapcsolódó felnőttek	11
5.2. Megismerés - Gyerekek és szüleik/törvényes képviselőik	12
5.3. Elköteleződés és felülvizsgálat	13
5.4. Jelzés és kezelés	15
5.5. Gyerekek részvétele	16

AZ AUDITÁLÁS CÉLJA

Az auditálás célja annak áttekintése, hogy a szervezetnél milyen elvek, szabályok és eljárások biztosítják a gyerekek védelmét és a jogaik érvényesülését. Az auditálás során ezeket a kérdéseket és területeket kell áttekinteni, majd később a gyermekvédelmi irányelvben összefoglalni úgy, hogy az minden gyerek és felnőtt számára megismerhető, érthető és egyértelmű legyen.

Ez a szempontrendszer nemzetközi ajánlások alapján készült, de természetesen nincs kőbe vésve: a szervezetük tevékenységéből adódóan más területeket is érdemes lehet beemlíteni és végiggondolni.

Az auditálás eredményének rögzítését és áttekinthető kezelését segíti az ön-AUDIT indikátorlista.

1. BEMUTATKOZÁS

A szervezet tevékenységének, missziójának és céljainak rövid kifejtése, különös tekintettel arra, hogy ezek hogyan kapcsolódnak a gyerekekhez.

A bemutatkozással kapcsolatban érdemes átgondolni:

- Mit tekint a szervezet fő feladatának?
- Ezeket milyen formában kívánja elérni?
- Milyen szakembereket alkalmaz, illetve kikkel működik együtt a céljai elérése érdekében?
- Mikor és miért alakult a szervezet?
- Melyeket tekinti a szervezet fő/alapvető értékeinek?

2.FELELŐSSÉG – KIKET VÉD A SZERVEZET?

Ahhoz, hogy egyértelmű legyen, hogy a szervezet kikre terjeszti ki a védelmét, első lépésként fontos pontosan meghatározni, hogy kit tekint gyereknek. A magyar szabályozásban nem egységes a gyermek- és fiatalkorúak korhatári elhatárolása. Gyermekkorú mindenki, aki a 14. életévét nem töltötte be, ugyanakkor a 14 és 18 év közötti korcsoport is kiemelt védelmet élvez sérülékenységből fakadóan. Az ENSZ Gyermekjogi egyezménye szerint szerint gyerek az, aki a 18. életévét nem töltötte be.

Második lépésként fontos kijelölni azoknak a gyerekeknek a körét is, akikkel kapcsolatban a szervezet felelősséget vállal. Az esetek hatékony kezelését segíti elő, ha a szervezet nemcsak a vele közvetlen jogviszonyban álló gyerekeket védi a bántalmazástól és a veszélyeztetéstől, hanem azokat is, akikkel csak közvetett módon kerül kapcsolatba.

A felelősséggel kapcsolatban érdemes átgondolni:

- Egyértelmű a szervezet számára, hogy minden 18. életévét be nem töltött személy gyerek?
- Felelősséget vállal a szervezet a testvérét kísérő gyerekekért?
- Felelősséget vállal a szervezet a programjaira vendégként érkező gyerekekért?
- Felelősséget vállal a szervezet a gyerekekért általában? (pl. a kommunikációja során nem tesz olyan kijelentést, megnyilvánulást, amely lealacsonyító vagy megbélyegző a gyerekekre nézve)

3. FELELŐSSÉG – MITŐL VÉDI MEG A GYEREKEKET A SZERVEZET?

Annak a rögzítése után, hogy kikre terjeszti ki a szervezet a felelősségét, azt is meg kell határozni, hogy pontosan mitől szeretné megvédeni a gyerekeket.

Nagyon fontos, hogy ne elvont fogalmak legyenek az irányelvben, hanem konkrét viselkedések, hiszen így lesz mindenki számára érthető és egyértelmű a gyerekeket védő szabályok tartalma.

A bántalmazásnak sok formája van – felsorolásuk és meghatározásuk az Irányelv minta 5. oldalon található. Természetesen ez a felsorolás kiegészíthető a szervezet igényei, tapasztalatai függvényében.

4. FELELŐSSÉG – MIKOR ÉS HOL VÉDI MEG A GYEREKEKET A SZERVEZET?

Annak az átgondolása után, hogy pontosan kiket és mi(k)től szeretne megvédeni a szervezet, azt is rögzíteni kell, hogy mikor és hol szükséges ezt a védelmet biztosítani, vagyis hogy meddig tart a szervezet felelőssége. A védelem ebben az esetben azt jelenti, hogy a szervezet ezeken a területeken átgondolja a lehetséges veszélyforrásokat, veszélyeztető tényezőket (megelőzés), valamint ezeken a területeken is biztosítja a következő pontban tárgyalt garanciális elemeket (kezelés).

A szervezet épületein belül

A szervezet falain belül, a szervezet által megvalósított programokon minden esetben az ott dolgozó, ott tartózkodó felnőttek vállalják a gyerekekért a felelősséget. A szülők/törvényes képviselők ugyanazért támogatják a gyerekek jelenlétét, amiért a gyerekek is a szervezethez látogatnak: abban bíznak, hogy ott garantálva van a védelmük és a biztonságuk.

A szervezet által biztosított külső programokon

Ez a felelősség nem csak a szervezet épületein belül tart: a védelmet és biztonságot a külső programokon is biztosítani kell a gyerekek számára. Mindig azok a felnőttek felelősek a gyerekekért, akik jelen vannak, akik az adott programot szervezik, biztosítják.

A gyerekekkel kapcsolatos szakmai programokon, valamint a kommunikáció és az adománygyűjtés terén

A felnőttek felelőssége akkor is tart, ha a gyerekek éppen nincsenek jelen. Fontos biztosítani azt, hogy a szervezet semmilyen felületen ne közöljön olyan dolgot, amelyet a gyerekek nem szeretnének, vagy bármilyen szempontból negatívan érint(het)i őket. Más szóval: a gyerekekről való kommunikáció során mindig a legfőbb érdekük szerint kell eljárni.

Ennek érdekében fontos rögzíteni azt, hogy a szervezet:

- nem készít és nem hoz nyilvánosságra olyan felvételt, amihez az érintett gyerek és szülője/törvényes képviselője nem járult hozzá;
- nem nyilvánul meg úgy, hogy azzal sértse a gyerekek méltóságát, magánélethez, tájékoztatáshoz és véleménynyilvánításhoz való jogát;
- biztosítja, hogy csak olyan személy (pl. újságíró) készítsen interjút a gyerekekkel, aki ismeri és elfogadja a gyermekvédelmi szabályokat.

Online felületeken

A gyerekek online jelenléte egyre meghatározóbb számukra. Az online világ sok szempontból ugyanolyan kommunikációs és szociális tér, mint a „való élet”. Ennek sok előnye van (kinyílik a világ, rengeteg tudás és információ érhető el, lecsökkennek a fizikai távolságok), de fontos, hogy a veszélyeket is felismerjük: a konfliktusok eltűnnek a szemünk elől, a gyerekek olyan emberekkel és tartalmakkal találkozhatnak, akik és amelyek veszélyeztetik a jóllétüket.

Az online biztonsággal kapcsolatban fontos átgondolni:

- Mik biztosítják a gyerekek biztonságát azokon az eszközökön és felületeken, amelyeket a szervezet bocsát a rendelkezésükre?
- Felelősséget vállal a szervezet az online közösségekben történő bántalmazással kapcsolatban?
- Mit kell csinálni akkor, ha az online térben tapasztal valaki egy konfliktust vagy kiközösítést?
- Ki és hogyan moderálja az „osztálycsoportot” vagy más, a gyerekeknek szóló közösségi felületet?
- Hogyan és milyen célból léphetnek kapcsolatba a szervezethez kapcsolódó felnőttek a gyerekekkel az online felületeken?

5. GARANCIÁK – MIK BIZTOSÍTJÁK A GYEREKEK VÉDELMEÉT?

Annak a meghatározása után, hogy pontosan kiket, mi(k)től, hol és mikor szeretne megvédeni a szervezet, fontos azt is átgondolni, hogyan biztosítja ezt a védelmet a gyerekek számára.

5.1. Megismerés - A szervezethez kapcsolódó felnőttek

A szervezethez kapcsolódó felnőttek (pl. munkatárs, megbízott munkavállaló, önkéntes vagy partner) megismerése két dolgot jelent. Egyrészt a szervezetnek kell minél jobban megismernie azt a felnőttet, akivel együtt szeretne működni. A legtöbbet azzal lehet tenni a gyerekek jólléte érdekében, hogy olyan felnőttek veszik őket körül, akik elkötelezettek a gyerekek védelme és jogaik biztosítása mellett. Ennek érdekében például új munkatársak felvételekor fontos szempont kell hogy legyen az, hogy felmerült-e vele kapcsolatban korábban a gyermekbántalmazás, visszaélés gyanúja.

Másrészt pedig a velünk együttműködő felnőtteknek kell megismernie a szervezetet: azokat az értékeket és szabályokat, amelyek áthatják és meghatározzák a szervezet mindennapjait, működését, így az adott felnőtt tevékenységét is. A gyerekek védelmével kapcsolatos szabályoknak érvényesnek kell lenniük mindenre nézve, aki bármilyen formában kapcsolódik a szervezethez. Ez az érvényesség a kapcsolódás/jogviszony kezdetétől fennáll.

A felnőttek megismerésével kapcsolatban fontos átgondolni:

- Hogyan bizonyosodik meg a szervezet a hozzá kapcsolódni szándékozó személy alkalmasságáról? (pl. Kér önéletrajzot/motivációs levelet/referenciallevelet/erkölcsi bizonyítványt? Kér nyilatkozatot arról, hogy az adott felnőtt korábban nem követett el bűncselekményt gyerekek sérelmére?)
- Milyen folyamat során és milyen szempontok mentén dönt a szervezet arról, hogy együttműködik-e valakivel?

A gyerekeket védő szabályok megismertetésével kapcsolatban fontos átgondolni:

- Hogyan biztosítja a szervezet azt, hogy a felnőttek megismerjék a gyerekeket védő szabályokat és folyamatokat?
- Biztosít a szervezet valamilyen képzést ezzel kapcsolatban?
- Hogyan igazolja a felnőtt azt, hogy ismeri és érti a gyermekvédelmi szabályokat?
- Hogyan ismeri el a felnőtt azt, hogy ezeket a szabályokat magára nézve kötelezőnek fogadja el?
- Van a szervezetnek Magatartási szabályzata vagy más, a gyerekekkel szemben követendő magatartásokat tartalmazó dokumentuma?
- Ezeket hogyan ismeri meg a felnőtt, és ezt hogyan igazolja?
- Egyértelműek a következmények akkor, ha ezeket a szabályokat valaki nem tartja be?

5.2. Megismerés - Gyerekek és szüleik/törvényes képviselőik

Az átláthatóság, a biztonság és a kölcsönös bizalom szempontjából fontos, hogy a szervezetnél dolgozó felnőttek mellett a szervezethez kapcsolódó gyerekek és szüleik/törvényes képviselőik is ismerjék és értsék azokat a szabályokat és folyamatokat, amelyek őket, illetve a gyerekeiket védik. Annak, hogy egy gyerek biztonságban érezze magát az adott szervezetnél, az egyik legfontosabb garanciája az, hogy ismeri a jogait, és tudja azt is, hogy kinek és hogyan van lehetősége jelzést tenni akkor, ha rosszul vagy veszélyben érzi magát.

Ezzel kapcsolatban fontos átgondolni:

- Hogyan biztosítja a szervezet azt, hogy a gyerekek megismerjék a jogaikat, illetve a védelmüket biztosító szabályokat és folyamatokat?
- Az ezeket tartalmazó dokumentumoknak (p.: Magatartási kódex, Házi rend) létezik-e a gyerekek számára is elérhető és érthető, „gyerekbarát” verziója?
- Hogyan biztosítja a szervezet azt, hogy a gyerekek szülei/törvényes képviselői megismerjék a gyerekeket védő szabályokat, folyamatokat és felelősségi köröket?
- Az ezeket tartalmazó dokumentumok elérhetőek a szervezet honlapján vagy egyéb felületén?

5.3. Elköteleződés és felülvizsgálat

Amellett, hogy mindenki ismeri a gyerekeket védő szabályokat és folyamatokat, fontos az is, hogy hogy azokat ki fogadja el, illetve ki követi nyomon az érvényesülésüket.

Több szempontból is előnyös, ha a szabályok elfogadása vezetői szinten történik meg. Egyrészt garanciát jelent arra, hogy valóban minden szinten egyértelműek és tiszták legyenek a gyermekvédelmi keretek, így annak kötelező erejét is erősíti. Másrészt szimbolikus jelentőséggel is bír, hiszen egyértelművé teszi a szervezet értékrendjét és a gyermekjogok melletti magas szintű elköteleződését.

Fontos az is, hogy legyen egy olyan kijelölt személy vagy csoport, aki felelős azért, hogy a gyermekvédelmi szabályok érvényesüljenek. Ennek a csoportnak kiemelt szerepe van a gyerekek jóllétével kapcsolatban: hozzájuk érnek el a jelzések, segítik a konkrét ügyek kezelését, összefogják és koordinálják a gyerekjogokkal és a gyerekek védelmével kapcsolatos folyamatokat.

A gyerekeket védő szabályok nem jelenthetnek porosodó és kiüresedett dokumentumokat – követniük kell azt, ahogy a gyerekek és az őket körülvevő világ is folyamatosan változik. Ezért elengedhetetlen időről időre megnézni azt, hogy mennyire alkalmasak ezek a szabályok és folyamatok a gyerekek védelmére, mennyire érvényesülnek a gyakorlatban, szükséges-e őket módosítani.

Természetesen a gyerekekkel foglalkozó felnőtteket nemcsak a szervezet szabályai kötik, hanem a különböző hazai és nemzetközi jogszabályok is – ezek változásaival is tisztában kell lenni. A gyerekeket védő szabályok és jogszabályok csak abban az esetben nyújtanak valódi garanciákat, ha azokat minden felnőtt ismeri, tudása pedig biztos és naprakész.

Ezek érdekében fontos átgondolni:

- Ki fogadja el a gyerekeket védő szabályokat?
- A szervezet vezetésének milyen feladatai vannak a gyerekeket védő szabályokkal kapcsolatban?
- Ki a kijelölt személy/csoport arra, hogy nyomon kövesse a gyermekvédelmi szabályok érvényesülését?
- Ő milyen formában követi nyomon ezek érvényesülését?
- Milyen speciális feladatok és felelőségek vonatkoznak rá?
- Milyen gyakran és milyen formában számol be a szervezet vezetősége felé?
- Egyértelműek a következmények akkor, ha nem tartja be a rá vonatkozó kötelezettségeket?
- Ki és milyen formában tájékoztatja a felnőtteket és a gyerekeket a jogszabályok változásával kapcsolatban?
- Ki, milyen gyakorisággal és milyen formában vizsgálja felül a gyerekeket védő szabályokat?
- Mit tesz a szervezet azért, hogy a gyerekek és a felnőttek tudása naprakész legyen ezekkel kapcsolatban? (pl. rendszeres belső képzés/szakmai nap, tájékoztató anyagok közzététele)

5.4. Jelzés és kezelés

A gyerekek védelmének kulcsa az, hogy a veszélyeztetettséget felismerjék, és az egy olyan személy tudomására jusson, aki megfelelően tudja kezelni a helyzetet. A felismerés, a probléma jelzése érkezhetsz gyerektől vagy felnőttől – ezért is fontos, hogy mindenki tisztában legyen azzal, hogy mikor és kinek kell szólnia, és erre milyen lehetőségei vannak.

Az, hogy a jelzés után mi fog pontosan történni, egyrészt függ a konkrét esettől, az abban érintett gyerekek legfőbb érdekétől; másrészt meg kell határozni azokat a kereteket, amelyek azt biztosítják, hogy a konkrét esetek kezelése a gyerekek védelmét szolgálja.

A jelzéssel és azok kezelésével kapcsolatban fontos végiggondolni:

- Biztosan komolyan vesz a szervezet minden jelzést?
- Egyértelmű, hogy ki a gyerekvédelmi szabályok betartásáért felelős személy/csoport?
- Tudják a gyerekek, hogy őt mikor és hol tudják elérni?
- Vannak más személyek, akikhez segítségért lehet fordulni? (pl. megfelelően képzett kortárs segítők, bizalmi felnőttek)
- Milyen lehetőségek vannak a jelzéstételre?
- Tudnak a gyerekek vagy a felnőttek név nélkül jelzést tenni?
- Egyértelmű és átlátható az, hogy mi fog történni a jelzés után?
- Egyértelmű, hogy kinek mi a szerepe, és meddig tart a felelőssége?
- Egyértelműek az eljárással kapcsolatos határidők?
- Megfelelően (részletesen és átláthatóan) vannak dokumentálva a jelzések és az utána következő lépések?
- Kitől és milyen formában kap később visszajelzést és tájékoztatást az, aki a jelzést tette?

5.5. Gyerekek részvétele

Annak ellenére, hogy a felnőttek felelősek a rájuk bízott gyerekekért, mégis sokszor maguk a gyerekek azok, akik a legjobban tudják, hogy mit szeretnének, és mire van szükségük. De nem csak ezért fontos az, hogy a gyerekek részt tudjanak venni a szervezet életében, bele tudjanak szólni az őket érintő döntésekbe. A gyerekek jólléte, a felnőttek és a gyerekek közötti kölcsönös bizalom szempontjából szintén lényeges, hogy a gyerekeket partnerként kezeljük: legyen alkalmuk arra, hogy kialakítsák és kifejezzék a véleményüket, azt a felnőttek tartsák tiszteletben, és vegyék figyelembe.

A gyerekek véleményének kialakítása szempontjából fontos végiggondolni:

- Megfelelő (részletes és számukra érthető) tájékoztatást kapnak a gyerekek az őket érintő kérdésekről?
- Megfelelő tájékoztatást kapnak a részvételük folyamatáról és a szerepükről?
- Elegendő időt kapnak ahhoz, hogy ki tudják alakítani a véleményüket?
- Kapnak – az időn kívül – elég erőforrást ahhoz, hogy ki tudják alakítani a véleményüket? (pl. képzések; „gyerekbarát” tájékoztató anyagok; helyiség, ahol a gyerekek tudnak egymással egyeztetni)

A gyerekek véleményének kifejezése szempontjából fontos végiggondolni:

- Milyen lehetőségei vannak a gyerekeknek arra, hogy kifejezhessék a véleményüket az őket érintő kérdésekben?
- A gyerekek részvétele minden esetben önkéntességen alapul?
- A gyerekek megkülönböztetés nélkül vehetnek részt az őket érintő kérdésekben?
- Van olyan – megfelelő kompetenciákkal és képzettséggel rendelkező – személy, aki a gyerekek részvételéért felelős?
- Elegendő erőforrást biztosít a szervezet a gyerekek számára? (pl. idő, helyiség, pénzügyi erőforrás)
- A szülők/törvényes képviselők megfelelően tájékoztatva vannak a gyerekek részvételével kapcsolatban?
- Ez írásban is dokumentált?

A gyerekek véleménynyilvánításának következményeivel kapcsolatban fontos végiggondolni:

- A felnőttek tiszteletben tartják a gyerekek véleményét?
- A véleménynyilvánításnak nincs negatív következménye a gyerekekre nézve?
- A gyerekek véleménye eljut a döntést meghozó, felelős személyekhez?
- Kapnak a gyerekek visszajelzést azzal kapcsolatban, hogy a részvételük/véleménynyilvánításuk hogyan befolyásolta a szervezet működését vagy egy-egy konkrét döntést?

#aziskolaibántalmazásmegelőzhető

További információk:

www.hintalovon.hu/nemecsek

nemecsek@hintalovon.hu

Nemecsek Program

Minden jog fenntartva!

A kézikönyv a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány szellemi terméke.

Készítette: Stáhly Kata és Vaskuti Gergő

NEMECSEK
PROGRAM